

حراج ذهن و زمان

پيامدهای جامعه‌ای که کتاب نمی‌خواند

حامد خانجانی

دانش آموخته فلسفه اخلاق

در دوره حاضر که پیام‌رسان‌های فوری مثل اینستاگرام به یکی از قدرت‌های مسلط بر اوقات فراغت تبدیل شده‌اند، یک تغییر در الگوهای مصرف فرهنگی به‌وجود آمده است. شبکه‌های اجتماعی با ارائه محتوای سریع، جذاب و به‌راحتی قابل هضم، رقابتی جدی برای کتابخوانی ایجاد کرده‌اند. در این میان کتاب فقط یک کالای فرهنگی نیست، بلکه یک «روش اندیشیدن» است که در تقابل مستقیم با منطق ذاتی پلتفرم‌هایی قرار دارد که بر پایه جلب‌توجه فوری بنا شده‌اند. جامعه‌ای که کتاب را هم می‌کند و زمان خود را در سلسله‌بی پایان استوری‌ها و پست‌های گذراند، به‌تدریج نه تنها سرمایه فرهنگی، بلکه ظرفیت شناختی‌اش را برای تمرکز، تفکر و کاربرد استدلال از دست می‌دهد. این گذار از فرهنگ متنی به مصرف تصویری و فوری، پیامدهایی به‌مراتب فراتر از تغییر در سرگرمی‌ها دارد. اینستاگرام و پلتفرم‌های مشابه، مبتنی بر سازوکار «اقتصاد توجه» کار می‌کنند. طراحی این پلتفرم‌ها بر اساس ایجاد حلقه‌های بازخورد فوری و پاداش‌های سریع مانند لایک و کامنت است که سیستم دوپامین مغز را فعال و نوعی وابستگی رفتاری ایجاد می‌کند. در چنین محیطی، محتوا باید در کسری از ثانیه توجه کاربر را جلب کند، که این امر به‌طور اجتناب‌ناپذیری به تولید انبوه مطالب سطحی، احساساتی و غالباً تحریک‌آمیز می‌انجامد. در مقابل، کتاب یک رسانه زمان‌بر است. کتاب‌خواندن مستلزم سرمایه‌گذاری و اختصاص وقت، تلاش شناختی و به تأخیر انداختن رضایت است. کتاب، با ساختار استدلالی و پیوسته خود، ذهن را به دنبال کردن یک اندیشه از آغاز تا پایان، درک روابط علی و غرق شدن در دنیایی از تفصیل و پیچیدگی عادت می‌دهد. این فرایند، دقیقاً مخالف سازوکار پرش و گسست است که شبکه‌های اجتماعی آن را ترویج می‌کنند. تأثیر این رقابت نابرابر در سطح فردی، فرسایش تدریجی قوای ذهنی است. ذهن عادت کرده به محرک‌های دائمی و پرش از یک موضوع به موضوع دیگر، به‌تدریج ظرفیت خود را برای درگیر شدن در «تفکر عمیق» از دست می‌دهد. در سازوکار تفکر که مبتنی بر استدلال منطقی و تمرکز آگاهانه است، کتاب‌خوانی یک ورز ذهنی محسوب می‌شود. وقتی که ذهن ورزیده نمی‌شود، فرد در مواجهه با مسائل پیچیده زندگی، متوسل به کلیشه‌ها و مرکب خطاهای شناختی می‌شود. چنین فردی فاقد توانایی تحلیل ریشه‌های یک مشکل اجتماعی یا برنامه‌ریزی بلندمدت برای زندگی شخصی خود خواهد بود. اطلاعات جایگزین دانش می‌شود، و شعارهای انگیزشی کوتاه، مانند «خودت باش» یا «برای امروز زندگی کن» جای حکمت ناشی از تأمل عمیق و دوراندیشی را می‌گیرند. در سطح کلان، این پدیده به یک بحران فرهنگی و اجتماعی دامن می‌زند. جامعه‌ای که کتاب نمی‌خواند، در حافظه تاریخی خود دچار ضعف می‌شود. کتاب‌ها حاملان اصلی خرد، درس‌های تاریخی و داستان‌های هویت‌ساز یک ملت هستند. آن‌ها پل ارتباطی بین نسل‌ها و مخزن دستاوردهای فکری بشر محسوب می‌شوند. وقتی مطالعه کتاب به‌حاشیه رانده‌شود، حافظه جمعی تضعیف می‌شود و جامعه در یک «حال ابدی» گرفتار می‌آید، غریبی که گذشته‌ای برای درس گرفتن و آینده‌ای برای تصویر کردن ندارد. رقابت کتاب و اینستاگرام، تنها بر سر زمان آزاد افراد نیست، بلکه نبردی بر سر تعریف «واقعیت» است. کتاب، با ارائه روایتی منسجم و چندلایه، به‌ما می‌آموزد که جهان، پیچیده، پرابهام و نیازمند تأمل است. در مقابل، اینستاگرام جهانی از قطعه‌های فوری و ساده‌سازی‌های خطرناک ارائه می‌دهد. الگوریتم‌ها که بر اساس تعامل و درگیری حداکثری طراحی شده‌اند، کاربر را در حباب‌های فکری محبوس می‌کنند و او را تنها با محتوایی مواجه می‌سازند که تاییدکننده بیش‌داوری هایش باشد. این امر نه تنها گفت‌وگوی سازنده را غیرممکن می‌کند، بلکه بنیان‌های یک جامعه دموکراتیک را که بر پایه استدلال، انتقاد و توانایی درک دیدگاه‌های مخالف استوار است، سست می‌کند. در چنین شرایطی، فرد گره به‌لحاظ فنی «به شبکه وصل است»، اما از نظر فکری در انزوا و تک‌صدایی به‌سر می‌برد. راه‌هایی از این انحطاط، نه‌طرح کامل فناوری، که اتخاذ یک نگرش انتقادی و خودآگاهانه است. ما نیاز به یک دیپلماسی رسانه‌ای شخصی داریم؛ باید بیاموزیم که چگونه از هر رسانه برای تقویت جنبه‌ای از ظرفیت‌مان استفاده کنیم. می‌توان از اینستاگرام برای ارتباط با بخشی از جامعه و حتی ترویج کتاب‌خوانی، مثلاً با دنبال کردن صفحه نویسندگان و ناشران استفاده کرد، اما باید مرزهای روشنی تعیین کرد. خواندن یک کتاب کامل، مقاومت در برابر اقتصاد توجه است. این کار، تمرینی است برای استقرار بر ذهن و زمان خود. در نهایت پرسش اساسی این نیست که «کتاب بخوانیم یا اینستاگرام ببینیم؟» بلکه این است که «ما کاربر ذهن و زمان خود هستیم، یا آنها را در بازار داغ اقتصاد توجه به حراج گذاشته‌ایم؟»

عکس: مهدی قربانی / ایران

۱۶
۲۴ ساعت
24 HOURS

hammihanmedia@gmail.com
@Hammihanonline

• صاحب امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرباسچی
• مشاوران: عباس عیدی و احمد زیدآبادی
• سردبیر: محمدجواد روح • معاون سردبیر: مهرداد خدیر • دبیر آنلاین: شبنم رحمتی
• دبیران گروه‌ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد) • آرمین منتظری (دیپلماسی و بین‌الملل)
• علی ورامینی (رسانه و فرهنگ) • سمیه متقی (سیاست) • الناز محمدی (جامعه) • آرش خاموشی (عکس)
• مدیراداری و آگهی‌ها: شاهرخ حیدری
• مدیر هنری: مهدی قربانی تبار
• هادی حیدری (طرح و کاریکاتور) • حروفچینی و ویراستاری: شهرام هادی

• تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۴۹۳۰۰ • تحریریه: ۸۸۷۳۰۲۹۱ • آگهی‌ها: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸
• لیتوگرافی و چاپ: هم‌میهن • تلفن چاپخانه: ۰۲۱۴۶۸۲۱۱۱۴ • توزیع: نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۶۱۹۳۳۰۰۰

تکرار رتبه سومی ایران

بررسی روز پایانی مسابقات کشورهای اسلامی
که با کسب مدال‌های رنگارنگ کاروان ایران همراه شد

سپهر خرمی

گزارشگر ورزشی هم‌میهن

مسابقات کشورهای اسلامی در شهر ریاض، بعد از گذشت دو هفته به پایان رسید و کاروان ایران با کسب ۲۹ مدال طلا، ۱۹ نقره و ۳۳ مدال برنز و فقط به دلیل تعداد مدال نقره کمتر نسبت به ازبکستان، در جایگاه سوم ایستاد. کاروان ایران در اولین دوره بازی‌ها در سال ۲۰۰۵ عربستان در رده سوم ایستاد، در سومین دوره در سال ۲۰۱۳ رتبه دوم را به خود اختصاص داد، در چهارمین دوره در سال ۲۰۱۷ بعد از آذربایجان و ترکیه سوم شد و در پنجمین دوره نیز در ۲۰۲۲ قوتی، بعد از ترکیه و ازبکستان در رده سوم قرار گرفت. گفتنی است در دوره قبلی، کاروان ایران همانند این دوره ۲۹ مدال طلا کسب کرد اما در این دوره، تعداد رشته‌ها کاهش پیدا کرد که می‌توان گفت میانگین مدال طلای ایران در قیاس با تعداد رشته‌ها، افزایش داشته است. در این گزارش عملکرد ورزشکاران ایران در روز پایانی را بررسی می‌کنیم که همراه با مدال‌های رنگارنگ بوده است که کشتی در این زمینه سهم بسزایی داشت.

کشتی بازهم مدال درو کرد

تیم ملی کشتی آزاد ایران در روز پایانی مسابقات کشورهای اسلامی، خیلی سعی کرد کاروان ایران را به رتبه دوم برساند؛ اما این اتفاق باوجود درخشش کشتی‌گیران ایران رخ نداد. در روز پایانی، آزادکار سنگین وزن ایران به چهارمین و آخرین مدال طلای کشتی آزاد ایران در بازی‌های کشورهای اسلامی دست یافت. در ادامه رقابت‌های روز پایانی کشتی آزاد بازی‌های کشورهای اسلامی در ریاض عربستان، امیرحسین زارع دارنده ۳ مدال طلای جهان و نقره و برنز المپیک، در دیدار فینال برابر شامیل شریف اف، کشتی‌گیر روسی الاصل بحرین و دارنده مدال برنز جهان، به روی تشک رفت و در پایان با امتیاز عالی ۱۰ بر صفر به برتری رسید و صاحب مدال طلا شد. زارع پیش‌تر در دور نخست با نتیجه ۱۱ بر صفر، ارسلان‌بک توردوبکوف از قرقیزستان را مغلوب کرد و به مرحله نیمه‌نهایی راه یافت. او در این مرحله نیز برابر هاگان بیوک جینگیل از ترکیه، با نتیجه ۷ بر صفر به برتری رسید و راهی فینال شد. به این ترتیب تیم ملی کشتی آزاد ایران با کسب ۴ مدال طلا توسط رحمان عموزاد در ۶۵، یونس امامی در ۷۴، امیرعلی آذریپرا در ۹۷ و امیرحسین زارع در وزن ۱۲۵ کیلوگرم و ۲ مدال برنز علی مومنی در ۵۷ و کامران قاسمپور در وزن ۸۶ کیلوگرم، به کار خود در بازی‌های کشورهای اسلامی پایان داد. در وزن ۷۴ کیلوگرم یونس امامی پس از استراحت در دور اول، در دور دوم با نتیجه ۵ بر ۲، اوروزبک توتومیتوف از قرقیزستان را شکست داد و به مرحله نیمه‌نهایی راه یافت. او در این مرحله با نتیجه ۶ بر ۵ از سد نودکا کاپیانوف قهرمان جهان از قزاقستان گذشت و به دیدار فینال راه یافت. امامی در این دیدار ۵ بر صفر آقانتور نوروزاف از آذربایجان را شکست داد و قهرمان شد. در وزن ۸۶ کیلوگرم کامران قاسمپور در دور اول با نتیجه ۵ بر ۳ مغلوب آرسنی ژویف دارنده مدال برنز جهان از آذربایجان شد و باتوجه به حضور این کشتی‌گیر در دیدار فینال، نماینده کشورمان به گروه بازنده‌ها رفت. او در این گروه با نتیجه ۱۱ بر صفر بن فرج‌اله فاتح از الجزایر را شکست داد. قاسمپور در این دیدار با نتیجه ۸ بر صفر ماگومت اولوف از تاجیکستان را شکست داد و برنز گرفت. در وزن ۹۷ کیلوگرم امیرعلی آذریپرا در دور اول با نتیجه ۱۱ بر صفر اقبال احمدی از افغانستان را شکست داد. او در دور بعد با نتیجه ۱۱ بر صفر محمد گلزار از پاکستان را مغلوب کرد و به مرحله نیمه‌نهایی راه یافت. او در این مرحله با نتیجه ۱۱ بر صفر ریفات گیداک از ترکیه را از پیش‌رو برداشت و به دیدار فینال راه یافت. آذریپرا در این دیدار با نتیجه ۵ بر

صفر، رضابک آیتموخان قهرمان جهان از قزاقستان را شکست داد و طلایی شد. در وزن ۱۲۵ کیلوگرم امیرحسین زارع در دور اول با نتیجه ۱۱ بر صفر، ارسلان‌بک توردوبکوف از قرقیزستان را مغلوب کرد و به مرحله نیمه‌نهایی راه یافت. او در این مرحله با نتیجه ۷ بر صفر هاگان بیوک جینگیل از ترکیه را شکست داد و به دیدار فینال راه یافت. زارع در دیدار فینال به مصاف شریف شریف اف، دارنده مدال برنز جهان از بحرین رفت و با برد ۱۰ بر صفر قهرمان شد.

انزکذاری تورسین پرتغالی

تیم ملی هندبال زنان ایران برای اولین بار توانست در یک رویداد بین‌المللی روی سکو برود. تیم ملی هندبال زنان ایران در دیدار نیمه‌نهایی مقابل قزاقستان شکست خورد اما در دیدار رده‌بندی با ارائه یک مسابقه برتر توانست ازبکستان را شکست دهد و مدال برنز این رقابت‌ها را به‌دست بیاورد. یکی از دلایل موفقیت تیم زنان هندبال ایران که توانست برای اولین بار در تاریخ این رشته روی سکو قرار بگیرد، حضور یک مربی مطرح خارجی روی نیمکت مربیگری این تیم بود که باعث شد کیفیت فنی بازیکنان در قیاس با گذشته بیشتر شود. آنا کریستیانا سیانورا، مربی بر جسته اهل کشور پرتغال که هم در دوران حضورش به‌عنوان بازیکن و هم در دوران مربیگری کارنامه درخشانی داشته، بعد از مذاکره با رئیس فدراسیون هندبال، قرارداد دوساله خود را با فدراسیون ایران جهت هدایت تیم ملی هندبال بانوان در مسابقات قهرمانی جهان ۲۰۲۵ به امضاء رساند. «سیانورا» ۴۸ ساله که یکی از ستاره‌های تاریخ هندبال زنان پرتغال محسوب می‌شود، ۲۱۵ بازی ملی را در کارنامه دارد و همراه با تیم ملی کشورش برای نخستین بار در سال ۲۰۰۸ به عنوان قهرمانی اروپا دست پیدا کرد. او همچنین نزدیک ۲۰ جام مختلف، به‌عنوان بازیکن، در رده باشگاهی پرتغال کسب کرده و چندین بار به‌عنوان بهترین بازیکن این کشور هم انتخاب شد. اما در بخش مربیگری هم «سیانورا» بعد از چندسال فعالیت در تیم‌های پایه پرتغال و سرمربیگری در تیم‌های نوجوانان، جوانان و امید این کشور، وارد عرصه باشگاهی شد. این مربی پرتغالی از سال ۲۰۲۲ نیز هدایت تیم باشگاهی «اتلتیکو گوارس» را در لیگ هندبال زنان اسپانیا برعهده گرفت و در فصل ۲۰۲۴-۲۰۲۵ به‌عنوان سرمربی، همراه با این تیم به‌عنوان قهرمانی لیگ هندبال زنان اسپانیا دست یافت. همچنین «سیانورا» بعد از کسب عنوان قهرمانی، به‌عنوان بهترین مربی فصل ۲۰۲۴-۲۰۲۵ لیگ اسپانیا نیز معرفی شد. گفتنی است تیم ملی زنان ایران در حالی به مدال برنز این رقابت‌ها دست یافت که تیم ملی هندبال مردان ایران در مرحله یک‌چهارم نهایی با شکست مقابل تیم ملی امارات، از رسیدن به مرحله نیمه نهایی بازماند و دست‌اش از رسیدن به مدال کوتاه ماند.

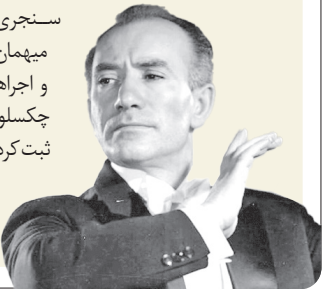
سه مدال برنز برای جوجیتسو

در روز پایانی، کاروان ایران در رشته «جوجیتسو» عملکرد قابل توجهی داشت و توانست به سه مدال برنز دست یابد. علی اکبرپور، نماینده وزن ۸۵- کیلوگرم تیم ملی جوجیتسو، مقابل تاجیکستان شکست خورد و افغانستان، اردن و قزاقستان را شکست داد و برنز گرفت. هستی حمودی، نماینده وزن ۷۰- کیلوگرم مقابل فلسطین شکست خورد، قزاقستان و مراکش را شکست داد و به مدال برنز رسید. پوریا طاهر خانی، نماینده وزن ۹۴- کیلوگرم با شکست مقابل نمایندگان بحرین و اردن کنار رفت. یاسمین نظری نماینده وزن ۵۲- کیلوگرم در دیدار رده‌بندی مقابل حریف الجزایری به پیروزی رسید و مدال برنز گرفت. برآیند عملکرد کاروان ایران چنین است که در قیاس با دوره قبلی، باتوجه به کاهش رشته‌ها و تعداد شرکت‌کننده‌ها، عملکرد تحسین‌برانگیزی ثبت شده است.

چهره

از کودکی نابغه بود

شش سال پیش در اولین روز از آذرماه، فرشاد سنجری نوازنده پیانو و رهبر ارکستر سمفونیک تهران درگذشت. او سال ۱۳۲۵ در تهران و در خانواده‌ای موسیقیدان متولد شد و از همان کودکی زیر نظر پدرش، حشمت سنجری، وارد دنیای موسیقی شد. استعدادش در سن کم در ۱۲ سالگی با اجرای موفق در وین شکوفا شد و لقب «کودک نابغه» گرفت. سنجری پس از تحصیل در هنرستان عالی موسیقی، در آکادمی موسیقی وین زیر نظر هانس اسواروسکی، یکی از نامدارترین اساتید رهبری ارکستر، تحصیلات موسیقایی خود را تکمیل کرد. با بازگشت به ایران فصل تازه‌ای در فعالیت‌های هنری‌اش رقم خورد. رهبری آثار برجسته‌ای از آهنگسازان ایرانی و جهانی، همکاری با ارکستر سمفونیک تهران و ضبط آرشمند «بومی‌وار» ساخته‌شمین باغچه‌بان، در کارنامه هنری او دیده می‌شود. سنجری در دهه‌های بعد به‌عنوان رهبر میهمان در کشورهای مختلف فعالیت و اجراهایی ماندگاری در اتریش، چکسلواکی، لهستان و دیگر کشورها ثبت کرد. این نوازنده پیانو در ۷۳ سالگی به‌دلیل آتش‌سوزی خانه‌اش در اتریش درگذشت.

کتابخانه

تک‌نگاری خشونت انقلابی

یکی از بحث‌برانگیزترین دوره‌های انقلاب فرانسه در سال‌های بعد از ۱۷۸۹، دوران ترور یا همان عصر وحشت است. موجی از سرکوب‌ها و اعدام‌ها که مسیر انقلاب را دگرگون کرد و رسماً خشونت دولتی را به ابزاری رسمی برای اداره‌ی جمهوری نوپای از انقلاب برآمده بدل ساخت. اخیراً ترجمه فارسی کتاب «ترور در انقلاب فرانسه» نوشته هیو گاف منتشر شده است. این کتاب تک‌نگاری دقیق و خواندنی دوره ترور است؛ دوره‌ای که زمینه‌های شکل‌گیری آن پس از سقوط باستانی و تا سال‌های استقرار گیوتین در قلب سیاست انقلابی، امتداد یافته و به‌ویژه درباره سال‌های ۱۷۹۳ و ۱۷۹۴ است. نویسنده در

نام کتاب: ترور در انقلاب فرانسه

نویسنده: هیو گاف

مترجم: سهند الهامی

نشر: نو

این چارچوب، هم به پشتوانه‌های فکری و سیاسی ترور می‌پردازد، هم مسیر رویدادهایی را دنبال می‌کند که این مرحله خشن از انقلاب فرانسه را شکل دادند. این اثر مدخلی روشن و منظم برای فهم زمینه‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی یکی از پیچیده‌ترین دوره‌های انقلاب فرانسه به‌دست می‌دهد. مترجم کتاب ۱۸۲ صفحه‌ای «ترور در انقلاب فرانسه»، سهند الهامی است و نشر نو این کتاب را با قیمت ۲۵۰ هزار تومان به بازار عرضه کرده است.

تاریخ

ترور کندی

صبح روز ۲۲ نوامبر جان اف کندی رئیس‌جمهور آمریکا و همسرش ژاکلین کندی به‌همراه معاون او، لیندون بی. جانسون و همسرش، به دالاس رسیدند و کندی و همراهانش سوار بر یک خودروی لیموزین روباومدل لینکلن کاننتیننتال شدند تا با عبور از خیابان‌های دالاس، به مرکز نمایشگاه شهر برسند که قرار بود کندی آنجا سخنرانی کند. ساعت حدود ۱۲:۳۰ بعدازظهر، کاروان کندی وارد میدانی در نزدیکی مرکز شهر شد و در همین زمان که کندی در خودروی روباز نشسته بود و برای جمعیت حاضر در خیابان‌ها دست تکان می‌داد، ناگهان چند صدای شلیک شنیده شد. اولین گلوله به کندی اصابت و از گردن و گلولی او عبور کرد. این گلوله به فرماندار نگراس، جان کانلی که در صندلی جلو نشسته بود نیز اصابت کرد. گلوله دوم به سر کندی اصابت کرد و باعث شد، یخشی از جمعه او متلاشی شود. این ضرب‌مهرگبار بود. برخی گزارش‌ها از شلیک سوم نیز خبر می‌دهند اما این گلوله به هدف نخورد. جان اف کندی ساعت یک ظهر، در بیمارستان پارکلند فوت شد. پزشکان تلاش کردند تا او را نجات دهند اما جراحات ناشی از شلیک به سر، غیرقابل درمان بود.

